

Christine Linneweever

SCHADUW
VALK

kluitman

Historische jeugdromans van Christine Linneweever

Het geheim van de Ravenhorst

Altijd vluchten

Wexy, het spannende leven van een strijdros

Nur 284/W072601

Bisac YAfo24080 / JUV002040

© Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXVI Tekst: Christine Linneweever

Omslagontwerp: Margo Togni

Opmaak binnenwerk: Studio L.E.O.

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook. Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

christinelinneweever.nl
kluitman.nl

1.

Tiel, 23 augustus 1350

Het hart klopt Joanna in de keel. Hijgend staat ze aan het eind van het schijtstraatje. Een straaltje zweet loopt tussen haar schouderbladen naar beneden. Ze probeert zo veel mogelijk door haar mond te ademen, want de bewoners van de stad gebruiken de smalle steeg regelmatig om hun behoefte te doen. Een zwerm dikke zwarte vliegen zoemt rond haar hoofd.

Achter haar kruipt haar halfbroer Kuno dicht tegen haar aan. Zijn magere hand voelt klam aan.

‘Blijf achter me,’ fluistert ze over haar schouder.

Hij knikt gehoorzaam.

Heel voorzichtig kijkt Joanna de Nijestraat in. Eerst naar rechts, want daar moeten ze straks naartoe. Het lijkt rustig. Ze ziet alleen een aantal mensen wegrennen. Inwoners van Tiel, weet ze, die net als zij naar de Sint-Walburgiskerk vluchten om daar te schuilen voor het leger dat vanmorgen door de poorten de stad is binnengekomen.

Wekenlang had Tiel de poorten dichtgehouden omdat het leger van Reinald III, de hertog van Gelre, de stad omsingeld had. Joanna moest normaal niets van al dat geruzie tussen de edelen hebben, maar nu werd ze met haar neus op de feiten gedrukt. Er konden namelijk ook geen wagens met voedsel meer naar binnen. De voorraden die er nog waren, werden door het stadsbestuur heel precies onder de inwoners verdeeld, maar ook die waren inmiddels bijna op. De bevolking van Tiel had honger. Mensen waren begonnen om hun huisdieren en zelfs ratten te slachten en op te eten. Maar ze maakten ook soep van bladeren, gras en boomschors.

Joanna had een paar dagen geleden nog met een van honger verkrampte maag achter haar bijna lege kom gezeten en Kuno had met afgunst naar haar kleine laagje groen water gekeken.

Joanna wist wel waarom hertog Reinald zo boos was op Tiel. De stad was in het verleden altijd achter hem blijven staan, maar een paar maanden geleden besloten Nijmegen en Tiel te kiezen voor Reinalds broer Eduard, en daar was de hertog het niet mee eens.

‘Ik hoorde dat Reinald Nijmegen ook al heeft ingenomen en dat is hij nu vast ook van plan met Tiel,’ had haar moeder uitgelegd.

‘En wat doen wij als de legers straks de stad binnenstormen?’ had Joanna gevraagd. Haar stem had angstig geklonken.

Moeder had bemoedigend naar haar geglimlacht. ‘Dan schuilen we in de Sint-Walburgiskerk, want die is sterk en bijna niet in te nemen. Ik denk dat heel veel inwoners van Tiel dat zullen doen.’

Joanna voelt een kneepje in haar hand.

Kuno drukt zich tegen haar rug.

Ze voelt hoe ook zijn hart wild hamert.

‘Wat gebeurt er, Jo?’ fluistert Kuno.

Ze kijkt naar hem om en ziet de angstige blik in zijn ogen. Ze schudt haar hoofd. ‘O, niks bijzonders.’ Ik moet hem niet nog banger maken, denkt ze. Hij is te simpel om het allemaal goed te begrijpen, maar hij voelt dat er iets mis is. Hij vond het al zo vreemd dat ik hem net ophaalde bij de stalhouderij.

De stalhouder had Kuno vorig jaar een baantje gegeven en liet hem helpen bij het schoonmaken van de stallen. De man was blij dat hij dat gedaan had, want al snel bleek dat Kuno goed met paarden kon omgaan. ‘Hij is misschien niet heel slim, maar hij werkt hard. Hij doet precies wat ik hem opdraag,’ had Joanna hem opgetogen tegen haar moeder horen zeggen.

Toen Joanna hem net kwam ophalen, stribbelde Kuno dan ook flink

tegen. ‘Eerst vragen!’ had hij hard tegen Joanna geschreeuwd. ‘Ik mag niet zomaar weg, Jo!’

Daar had Joanna geen tijd voor. Ze had Kuno bij zijn hand gegrepen. Maar die had zich van haar losgetrokken. Er had onbegrip in zijn ogen gestaan.

‘De stalhouder is zelf ook al weg,’ had Joanna snel tegen hem gezegd, terwijl ze paniek voelde opkomen. Ze wilde hem daar niet achterlaten. Ze moesten hier weg, want ze had net wel gezien dat alle inwoners van Tiel bij elkaar werden gedreven. Ze had haar moeder beloofd dat ze samen naar haar toe kwamen in de Sint-Walburgiskerk.

‘Weg?’ had Kuno verbaasd gevraagd, en toen Joanna had geknikt was hij gelukkig zonder problemen met haar meegegaan.

Rechts is de Nijestraat dus bijna vrij. Dan kijkt ze naar links, naar het plein en het stadhuis. Ze ziet tot haar schrik dat even verderop soldaten met blauw-wit geruite wambuizen en grijze mutsen door de straat hun kant op marcheren. Overal worden deuren opengetrapt en gaan mannen naar binnen om de bewoners hardhandig naar buiten te drijven.

Een groepje soldaten stopt even verderop voor het grote stadhuis. Het is het enige stenen gebouw in de straat. Ze dragen een met metaal en leer beklede paal aan twee touwen tussen hen in en beklimmen daarmee de negen treden naar het bordes. Na wat passen en meten lukt het hun zich op te stellen.

‘Een! Twee! Een! Twee!’ roept een van de mannen.

De paal beukt op het ritme van zijn stem tegen de deur. Het duurt niet lang of het slot en de scharnieren van de houten deur begeven het. De mannen stormen naar binnen.

Even later komen er een paar terug. Ze duwen de baljuw voor zich uit.

De grijzende man kan nog net de leuning van het bordes grijpen, anders was hij zo naar beneden gekukeld.

Twee mannen met lansen leiden hem naar de markt.

Joanna ziet dat de andere mannen direct aan het plunderen slaan. Wat ze niet nodig denken te hebben gooien ze zo uit de ramen op straat. Schilderijen en kostbaar aardewerk worden naar buiten gedragen.

Als Kuno probeert om op zijn tenen over haar heen te kijken, komt ze weer bij haar positieven. Moeder heeft me op het hart gedrukt om zo snel mogelijk te komen, omdat de Tielenaren anders de deuren van de kerk al hebben gebarricadeerd met kerkbanken, bedenkt ze.

Vanuit het schijtstraatje is het nog maar een paar straten.

‘Kom, we gaan naar de Sint-Walburgiskerk, want daar is mam. We doen onderweg daarnaartoe verstoppertje. Niemand mag ons zien,’ zegt ze zachtjes tegen Kuno.

Hij knikt. ‘Sjonboer! Verstoppelen! Dat vind ik leuk.’

Ongewild verschijnt er een glimlach op Joanna’s gezicht. Kuno heeft soms moeite om woorden goed te onthouden en hij maakt er dan zijn eigen versie van. *Sjonboer* is eigenlijk het Franse woord *bonjour*. Dat leerde hij van een Fransman die in Tiel logeerde en door haar moeder een kledingstuk in liet nemen. Het betekent gewoon ‘goedendag’, maar Kuno had het verhaspeld tot ‘sjonboer’ en hij gebruikt het te pas en te onpas. En verstoppelen is bij hem ‘verstoppelen’ geworden. Het klinkt grappig, vindt Joanna.

Ze kijkt nog een keer de Nijestraat in. Als ze die uitlopen, kunnen ze aan het eind door de tuinen heen steken en dan staan ze voor de kerk.

Net op het moment dat ze Kuno weer wil meenemen, wordt ze van achteren vastgegrepen. Met een ruk kijkt ze om.

Het zijn twee soldaten in dezelfde geruite kleding, waarvan er een verlekkerd naar haar kijkt. ‘Kijk nou! Wat hebben we hier? Wat een lekker wijf! En ik wilde alleen maar effe pissen!’

Joanna ziet dat hij een flink aantal tanden mist en wat er nog aan tandresten in zijn mond staat, is bruin.

‘Geef papa maar een kusje, schatje,’ zegt de soldaat tegen Joanna.

Hij tuit zijn lippen en is duidelijk van plan om ze op Joanna’s mond te drukken.

Vol afschuw wendt Joanna haar gezicht af.

Maar zo gemakkelijk laat hij zich niet afpoeieren. Hij grijpt de voorkant van haar jurk, trekt haar naar zich toe en pakt haar kin stevig tussen zijn vingers.

Hij heeft echter buiten Kuno gerekend. Haar halfbroer mag dan de afgelopen tijd flink vermagerd zijn, hij is nog altijd groot en breed. Hij geeft de soldaat een enorme kaakstoot, waardoor die tegen de grond smakt. ‘Blijf van Jo af!’ schreeuwt hij.

Snel krabbelt de soldaat weer overeind. Met een woedende blik in zijn ogen wrijft hij over zijn pijnlijke kaak.

Joanna weet zeker dat hij terug zal slaan, maar het is zijn maat die Kuno bij de kraag grijpt en hem tegen de muur duwt. Hij zwaait met zijn vuist voor zijn gezicht. ‘Wou jij vechten?’ vraagt hij langzaam.

Kuno schudt geschrokken zijn hoofd.

De soldaat grijnst en blijft vlak voor hem staan, waardoor Kuno nergens meer naartoe kan.

De ander slaat nu een arm om het middel van Joanna en trekt haar strak tegen zich aan.

Ze geeft een gil van schrik.

Snel houdt hij zijn hand voor haar mond, maar dat had hij beter niet kunnen doen.

Joanna bijt hard in zijn vinger.

De soldaat vloekt hartgrondig. Snel laat hij Joanna los en hij steekt zijn bloedende vinger in zijn mond. ‘Vuile teef!’ schreeuwt hij en hij springt op haar af.

Joanna wil zich niet laten kennen. Als hij haar bij de keel grijpt, spuugt ze in zijn gezicht.

Dat maakt hem nog woedender. Hij smijt haar naast Kuno tegen de muur aan. Zijn vingers drukken haar luchtpijp dicht.

Een verstikt geluid verlaat haar keel.

De man grijnst. 'Dat zal je leren,' mompelt hij en hij duwt nog harder. Met zijn andere hand probeert hij haar rok omhoog te trekken.

Op het moment dat het zwart wordt voor haar ogen, laat de hand haar los. Door de lucht die opeens weer met geweld haar longen in stroomt, klapt Joanna dubbel. Ze hoest en haalt gierend adem. Tranen stromen over haar wangen.

Een hand pakt haar bij haar elleboog en helpt haar overeind.

Als het haar lukt om naar haar redder te kijken, ziet ze dat deze man een stuk ouder is dan die twee van daarnet. Hij draagt bovendien veel deftigere kleren. Zijn helm is fraai bewerkt en aan zijn zij hangt een zwaard. Als ze langs hem heen kijkt, ziet ze de twee soldaten die hen daarnet lastigvielen het schijtstraatje uit rennen.

'Gaat het, Joanna?' vraagt de man die haar nog altijd bij haar elleboog vasthoudt.

Hoe kan het dat hij haar naam kent? Ze ziet de bezorgde blik in zijn ogen en weet dan opeens wie hij is. Ze knikt, maar kan nog niks zeggen. Over zijn schouder ziet ze wel dat Kuno er nog niet klaar mee is. Hij komt met een zwaaiende vuist op hen af, vast van plan om ook deze belager neer te slaan. 'Niet doen, Kuno!' roept ze schor.

De man kijkt snel om naar Kuno.

Die staat nog met zijn vuist in de lucht en kijkt haar vragend aan.

'Niet slaan, Kuno. Hij zal me niks doen. Dit is Jan van Arkel, mijn vader.'

2.

Kuno laat langzaam zijn arm zakken en kijkt haar niet-begrijpend aan. 'Vader?' vraagt hij.

Joanna knikt. Hij kan het ook niet weten, denkt ze. Hij was destijds nog veel te klein en sinds we in Tiel wonen, is mijn vader maar één keer bij ons thuis geweest. Ik ging soms op zijn verzoek naar hem toe en dan werd ik buiten de poort van de stad opgehaald door een huifwagen die me naar kasteel Aldenhaag in Zoelen bracht. Ze kijkt op naar haar vader. 'Wat doet u hier?' vraagt ze verbaasd, met een nog altijd schorre stem.

Jan haalt zijn schouders op. 'Zoeken naar jou en je moeder. Jullie waren niet thuis en dus ben ik de stad in gegaan.' Dan wenkt hij snel naar twee soldaten die door de Nijestraat lopen. 'Wouter, Hendrik! Neem mijn dochter mee naar de werf en zorg dat ze aan boord gaat van mijn schip,' beveelt hij.

Joanna ziet wel aan hun lange gezichten dat ze daar echt geen zin in hebben.

'Maar heer, we mochten toch plunderen als we in de stad waren? Dat is ons beloofd!' zegt een van de twee teleurgesteld.

Jan van Arkels gezicht vertrekt van woede. 'Had ik je iets gevraagd? Ik dacht het niet. Ik gaf een bevel en ik ga er dus van uit dat jullie dat nu direct uitvoeren, anders zullen jullie wat beleven!' Hij draait zich om naar Joanna. 'Blijf op mijn schip tot ik terug ben. Ik zoek je moeder. Jullie gaan straks met mij mee.'

Maar daar heeft Joanna geen zin in. Ze schudt wild haar hoofd. 'Waarom? We willen niet weg uit Tiel! Mam en ik hebben hier klanten voor naaiwerk en Kuno werkt bij de stalhouder.'

Haar vader kijkt even spottend naar Kuno. 'Wie had het over hem? Hij mag hier blijven. Ik heb niets met hem te maken. Het gaat mij alleen om jou en je moeder,' zegt hij.

Joanna kijkt hem ongelovig aan. 'Dat kunt u niet menen!' Ze grijpt de arm van haar broer. 'Hij is mijn broer en zonder hem ga ik nergens heen! En mijn moeder ook niet,' schreeuwt ze woedend.

Jan kijkt haar boos aan. 'Halfbroer. En ik heb nu geen tijd voor een discussie. Doe wat ik je zeg!'

Maar Joanna schudt opnieuw haar hoofd en trekt Kuno tegen zich aan.

Jan slaakt een diepe zucht. 'Goed dan. Neem hem dan maar mee, maar ga aan boord van mijn schip, Joanna, want daar ben je veilig. Nu had je het geluk dat ik je redde uit de handen van die twee rad-draaiers, maar ik ben niet altijd in de buurt,' zegt hij grommend. Hij gebaart naar de soldaten dat ze Joanna en Kuno mee moeten nemen. Zelf draait hij zich om en loopt snel weg.

Joanna krijgt niet eens meer de kans om te vertellen waar hun moeder is. Het kan haar ook niet schelen. In de kerk is ze veilig. Laat Jan van Arkel maar een poosje naar haar zoeken, denkt ze opstandig.

De soldaten nemen Joanna en Kuno tussen hen in en lopen terug door de Nijestraat, in de richting van de markt.

Joanna ziet dat er overal huizen worden leeggehaald. De straat ligt vol gesloopt huisraad, gedeukte ketels en gebroken potten.

Af en toe wagen soldaten het om naar haar te fluiten, maar Wouter en Hendrik laten hen niet dichtbij komen.

Joanna moet bekennen dat haar vader gelijk had. Hier is niemand meer veilig. Die mannen hebben tijdens het beleg buiten de poorten gewacht tot ze naar binnen mochten. Nu het zover is, is er geen houden meer aan. Ze hebben te horen gekregen dat ze mochten plunderen en dat houdt in dat bijna alles mag. Er loopt een huivering over haar rug. Wie weet wat er met haar was gebeurd als haar vader net niet had ingegrepen.

De soldaten brengen haar via het Kleinestraatje langs de machtige Sint-Maartenskerk naar de Loitmanspoort. Als ze via de grote poort de stadsgracht zijn overgestoken, leiden de soldaten Joanna en Kuno links de werf op.

Ze staan plotseling aan de Waal. Er staat een zachte wind, die de haren die onder het kapje van Joanna uit zijn gepiept in haar gezicht blaast. Snel stopt ze de ontsnapte blonde lokjes terug onder het mutsje. Ze haalt even diep adem. Het ruikt hier naar het water van de rivier en de vislucht van de even verderop gelegen vissersboten.

Het is druk aan de werf. Er liggen misschien wel twintig grote en kleine schepen met gestreken zeilen te wachten.

Een van de soldaten geeft haar een duw in haar rug. 'Doorlopen, juffie. Dan kunnen wij terug naar de stad.'

Joanna kijkt hem vuil aan. Ze loopt snel achter Kuno aan als er plotseling een hoopje dons en veren voor haar voeten uit de lucht valt. Verwonderd bukt Joanna zich.

Het is een jonge vogel. Het dier heeft een bruin en grijs verenkleed met nog veel dons in de pofbroeken en op zijn kruin. Zijn borst gaat hijgend op en neer. Bijna direct scheert er een volwassen valk vlak over haar hoofd, die hard en schel schreeuwt: 'Prie, prie, prie!'

Joanna, die net haar handen naar het hoopje op de grond had uitgestoken, trekt ze snel terug. 'Ach, het is een jonge valk. Die broeden boven in de Loitmanspoort,' zegt ze tegen Kuno.

Het kuiken piept angstig.

Joanna speurt de hemel af. 'Stil maar, jochie, je moeder is in de buurt. Ze zal wel voor je zorgen,' zegt ze.

De volwassen valk is inmiddels gedraaid en vliegt opnieuw naar hen toe, maar durft niet te landen omdat er zoveel mensen rond haar jong staan. Ze blijft op dezelfde plaats in de lucht hangen door snellere vleugelslagen te maken en haar staart te spreiden.

Joanna kijkt omhoog. 'Kom, loop maar door. Dat is zijn moeder, die

blijft wel bij hem in de buurt,' zegt ze en ze gaat rechtop staan.

Ze wil Kuno met zich meetrokken, maar de volwassen valk vindt dat ze lang genoeg heeft gewacht. Zenuwachtig scheert ze schreeuwend opnieuw vlak over hun hoofden.

Kuno duikt in elkaar van schrik en ook Joanna legt haar handen beschermend over haar hoofd.

Het jong piept hard naar zijn moeder, die direct opnieuw een duikvlucht inzet.

Dan gaat het allemaal heel snel. Een van de soldaten haalt zijn kruisboog van zijn rug en voor Joanna ook maar iets kan doen, schiet hij op de valk die komt aangesuisd.

De pijl treft het dier midden in de borst.

Ze valt met een doffe plof op de grond, terwijl de pijl trillend in de lucht steekt.

Joanna kijkt een moment verstard naar de dode vogel. Haar ogen groot, eerst van schrik en daarna van woede. Ze draait zich om naar de soldaat, die de kruisboog weer op zijn rug hangt. Haar ogen schieten vuur. 'Wat doe jij nou!' schreeuwt ze.

De soldaat haalt zijn schouders op. 'Dat stomme beest doodschieten. Dat zie je toch? Als zo'n beest je aanvalt, dan moet je snel handelen.'

Joanna krijgt een kleur als vuur. 'Dat dier is helemaal niet stom! Ze probeerde gewoon haar kuiken te beschermen. Als wij waren doorgelopen, dan had ze het verder kunnen verzorgen. Het was vast een van zijn eerste vluchten.'

Het kan de soldaat niks schelen. Hij pakt de dode valk op, trekt de pijl uit haar borst en gooit het dier daarna als een stuk vuil van zich af.

Joanna is even met stomheid geslagen. 'Nou, dat is lekker. En hoe moet het kuiken zich nu zonder zijn moeder redden?' snauwt ze boos tegen de soldaat.

De soldaat grijnst naar haar, zet een stap in de richting van het piepende kuiken en geeft er een harde trap tegenaan.

Het vliegt met een boog over de werf, landt nog net op de rand van de kade en valt er dan van af.

'Eens kijken of dat beest kan zwemmen,' zegt hij en hij wil Joanna bij haar schouder pakken om haar te dwingen door te lopen.

Maar dan heeft hij het mis, want Joanna is nu furieus. Ze slaat driftig naar zijn hand en draait zich van hem af. 'Stomme idioot,' zegt ze en ze rent naar de rand van de kade en laat zich op haar knieën zakken.

In het water doet het kuiken verwoede pogingen om niet te verdrinken. Hij maakt moeizame bewegingen met zijn zwaar geworden vleugels. Hij piept angstig en zakt steeds dieper.

Joanna laat zich plat op haar buik vallen en grijpt naar hem. Ze krijgt de punt van een vleugel te pakken en trekt hem voorzichtig naar zich toe. 'Kom maar. Dan zal ik wel voor je zorgen, hoor,' zegt ze als ze hem uit het water tilt. Ze klemt de druipnatte, rillende vogel tegen haar borst.

Als de soldaat met een woedend gezicht op haar afkomt, keert ze zich van hem af om de jonge valk te beschermen. 'Haal het niet in je hoofd om ook maar een poging te doen om hem van me af te pakken,' zegt ze snibbig. Ze staat op en loopt de soldaat voorbij.

3.

De soldaten dirigeren Joanna en Kuno naar een van de koggeschepen die aan de kade liggen.

Op het moment dat ze aan boord stappen, komt de kapitein aan dek.

‘Dit is de dochter van de Heer van Arkel. Ze moet hier blijven tot hij terug is,’ zegt Hendrik kort tegen hem.

De kapitein bekijkt Joanna en trekt een vies gezicht als hij de voorkant van haar smerige jurk ziet en de natte vogel die ze nog steeds tegen zich aan drukt.

Joanna kijkt hem uitdagend aan. Zacht aait ze het kuiken over zijn kop.

‘En die jongen?’ vraagt de kapitein.

Hendrik en Wouter hebben geen tijd meer voor vragen. ‘Dat is haar broer,’ roept Wouter over zijn schouder terwijl hij weer de wal op stapt en dan gaan ze op een drafje terug naar de stad.

De kapitein kijkt hen geïrriteerd na. ‘Kom maar mee,’ zegt hij tegen Joanna en Kuno, en hij loopt voor hen uit de opbouw van het schip binnen. Als Joanna achter hem aan de paar treden naar beneden wil gaan, draait hij zich om. ‘Dat vieze beest moet buiten blijven.’ Hij wijst naar de valk.

Joanna kijkt hem hooghartig aan en schudt resoluut haar hoofd. ‘Ik houd hem bij me. Ik heb hem net van de verdrinkingsdood gered en zijn moeder is dood. Als hij hier niet naar binnen mag, dan blijf ik ook buiten. Kom, Kuno.’

Als Kuno zich omdraait, zucht de kapitein verslagen. ‘Nou, goed dan. Neem dat beest dan maar mee naar binnen,’ moppert hij.

Joanna glimlacht stralend naar hem. Hij is duidelijk bang om een modderfiguur te slaan bij de Heer van Arkel, denkt ze. ‘Dank u wel, kapitein. Kom, Kuno.’

Samen gaan ze het trapje af en de kajuit binnen.

De kapitein gaat weer aan het werk.

Beneden kijkt Joanna met open mond rond. Langs de wand staan mooi bewerkte kisten en houten banken met sierlijk geborduurde kussens. In het midden staat een houten tafel. Voor de raampjes hangen fluwelen gordijnen, die nu zijn opengeschoven. Achter in de kajuit zitten de deurtjes van een bedstee. Voorzichtig gaat ze op de bank zitten en veert dan meteen weer op, bang om de kussens smerig te maken. ‘Wil jij de vogel even vasthouden?’ vraagt ze aan Kuno.

Hij knikt en pakt hem van haar aan. Het kuiken mist direct haar lichaamswarmte en piept zielig.

‘Ja, ja. Even mijn schort afdoen, dan kan ik je daarin wikkelen. Mijn jurk is daaronder net schoon genoeg om op de bank te kunnen zitten.’ Ze neemt het kuiken weer over van Kuno. Voorzichtig wikkelt ze de jonge valk in haar schort en houdt hem dicht tegen zich aan.

Kuno komt dicht naast haar zitten en aait hem een beetje onhandig over zijn kop. ‘Bijna droog,’ zegt hij en hij lacht blij.

‘Gelukkig maar. Dat arme beest.’

Ze kijken een poosje zwijgend voor zich uit. Het kuiken is tegen Joanna aan in slaap gevallen.

Kuno is ook moe en hij begint te knikkebollen. Hij legt zijn hoofd op Joanna’s schouder, maar schrikt dan plotseling wakker. ‘Waar blijft mam, Jo?’

Joanna kijkt hem onzeker aan. ‘Ik weet het niet, Kuno. Ik had beter tegen Jan kunnen zeggen dat ze naar de Sint-Walburgiskerk wilde gaan om daar te schuilen. Ik weet niet eens of ze elkaar wel herkennen.’

Kuno snuift en kijkt haar vragend aan. ‘Jij herkende hem.’

‘Ja, al duurde het wel even. Het is al meer dan twee jaar geleden dat ik voor het laatst bij hem op bezoek was. Maar mam heeft hem al bijna zestien jaar niet meer gezien.’ Joanna ziet aan het gezicht van haar broer dat hij er niets van begrijpt. Ze besluit hem uit te leggen hoe het zit. ‘Mam werkte lang geleden in het kasteel van Jan van Arkel als kleedster van zijn vrouw, vrouwe Irmengarde. Mam was toen heel mooi, maar ze was ook heel verdrietig.’

Joanna zwijgt even. Ze vertelt hem niet dat haar moeder het moeilijk had omdat haar man het niet had zien zitten om zijn ‘achterlijke’ zoon groot te brengen. Hij was met de noorderzon vertrokken.

‘Jan van Arkel troostte mam. Maar toen Irmengarde erachter kwam dat mam in verwachting van hem was, was het huis te klein. Een dienstster in verwachting van de Heer van Arkel, dat was een schande. Zonder met Jan te overleggen stuurde ze mam en jou weg. Jij was toen pas vier jaar oud.’

Kuno doet duidelijk zijn best om het te snappen en knikt dan. ‘Vier jaar.’

Joanna zucht diep. ‘Gelukkig liet Jan mam niet helemaal in de steek. Hij zorgde ervoor dat we ons huisje hier kregen en dat ze elke maand een vast bedrag ontving om voor mij te kunnen zorgen. Mam pakte haar vroegere beroep van naaister weer op en zo verdiende ze nog wat bij.’

Kuno knikt.

‘Kort nadat ik ben geboren is Jan van Arkel nog één keer bij ons thuis geweest om me te bekijken. Toen ik wat groter werd, liet hij me af en toe ophalen en werd ik per huifkar naar kasteel Aldenhaag gebracht, als hij daar was. Daar heb ik van hem leren paardrijden en kreeg ik lessen in hoe een dame van stand zich moest gedragen.’

‘Leuk!’ zegt Kuno.

Maar Joanna schudt haar hoofd. ‘Wat heb ik eraan dat ik weet hoe ik een banket moet organiseren, hoe ik moet borduren of hoe ik met

belangrijke gasten moet converseren? Ik ben gewoon een bastaard, de dochter van een Hollandse edelman en een naaister uit Tiel. Maar ik ben wel blij dat ik lessen in lezen en schrijven mocht volgen bij de nonnen van het Sint-Caeciliaklooster.’

De valk komt een beetje bij van zijn avontuur en probeert zich uit het schort te wurmen.

Joanna geeft hem iets meer ruimte, maar zorgt er wel voor dat hij niet weg kan. Dan besluit ze dat ze niet langer wil wachten. ‘Ik ga mam zoeken,’ zegt ze. Ze staat met een ruk op.

Het kuiken begint direct te protesteren.

Kuno knikt. ‘Ik kom mee.’

Daar was Joanna al bang voor. Zonder hem ben ik veel sneller, denkt ze. ‘Nee, jij moet hier blijven.’ Kuno’s gezicht betreft omdat hij niet alleen achter wil blijven.

Joanna duwt hem daarom de valk in handen. ‘Jij moet voor mij op de valk passen. Ik ben zo weer terug.’

Kuno kijkt haar nog even teleurgesteld aan, maar knikt dan. Hij gaat weer op de bank zitten en houdt de valk tegen zich aan.

Joanna klimt het trapje naar de deur op en doet die op een kier.

De kapitein is nergens te bekennen.

‘Tot straks,’ fluistert ze.

‘Sjonboer,’ fluistert Kuno terug, en dan stapt Joanna heel zachtjes op het dek.

Er is inderdaad niemand en het is geen enkel probleem om de kade weer op te komen. Zo snel als haar voeten haar kunnen dragen rent ze terug naar de Loitmanspoort. Als ze die is gepasseerd, ziet ze plotseling een dikke rookpluim boven de stad.

Haar hart staat even stil, want brand in een stad met zoveel houten huizen is altijd een ramp.

Ze besluit niet de kortste weg naar de Sint-Walburgiskerk te nemen, want die loopt dwars door het centrum. Ze kiest voor de iets langere

route langs de stadsmuur. Daar hoopt ze minder soldaten tegen te komen.

De angst in haar binnenste groeit als de rookpluim steeds dikker wordt. Terwijl ze nog een paar stadsboerderijen passeert, dringt de scherpe de geur van rook haar neus binnen.

Als ze dichterbij de Sint-Walburgiskerk komt, hoort ze het knisperende geluid van vlammen. Het licht flikkert en ze voelt de warmte en de droge lucht die het vuur verspreidt, maar ze ziet nog altijd niet wat er nu precies in brand staat.

Haar benen komen abrupt tot stilstand als ze aan de rand van de stadswaai komt, waarachter de kerk staat.

Het is de kerk die in brand staat! Uit de ramen komen vlammen en zwarte rookpluimen. De lucht is gevuld met een scherpe geur van brandend hout. De vlammen lijken dansend over het dak te kruipen, likkend aan de eeuwenoude houten balken.

Joanna hoort niet alleen het gekraak van het vuur, maar ook het geschreeuw van de mensen binnen. Het gaat door merg en been. De Tielenaars die in de kerk schuilen, roepen wanhopig om hulp.

Dat geluid vermengt zich met het geschreeuw van hun stadsgenoten die komen aangerend. Ook Joanna's benen komen weer in beweging en haar hart slaat op hol. Mama!

Ze springt over het muurtje van de stadswaai en rent naar de kerk, waar zich steeds meer mensen verzamelen. Als ze zich bij hen aansluit, blijft de groep plotseling staan. Joanna begrijpt er niets van en worstelt zich een weg naar voren. 'Mama!' schreeuwt ze zo hard ze kan. Als ze helemaal vooraan is, begrijpt ze waarom iedereen stil is blijven staan.

Rond de kerk staat een cirkel van soldaten. Met de ijzeren punt van hun lans op de mensen gericht zorgen ze ervoor dat niemand verder durft.

Joanna is in alle staten. 'Laat me erdoor!' schreeuwt ze.

Als een soldaat dreigend een stap naar voren doet en de punt van zijn

lans naar haar borstbeen duwt, laat Joanna zich snel op haar knieën vallen. Ze kruipt vliegensvlug onder de piek door en langs de benen van de soldaat. Dan holt ze naar de kerkdeuren.

De deur staat in brand en er zit een balk voor die ervoor zorgt dat de mensen er niet uit kunnen.

Die balk moet weg, is het enige wat Joanna nog kan denken. Maar de hitte is zo intens dat de lucht haar longen verschroeit. De rook doet haar ogen tranen en hoestend doet ze nog een laatste poging om de balk voor de deur weg te krijgen. Dan wordt het haar zwart voor de ogen en zakt ze in elkaar. Ze merkt vaag dat ze wordt opgepakt en buiten het bereik van de vlammen wordt gedragen. Als ze haar ogen weer opendoet, kan ze zich niet bewegen.

Haar vader houdt haar stevig vast, ook al worstelt ze om aan zijn houdgreep te ontsnappen.

'Mama! Mama!' kan ze alleen nog maar schreeuwen, maar het geluid dat ze voortbrengt klinkt als dat van een schorre kat. Tranen stromen over haar wangen.

De andere Tielenaars staan daar maar. Niemand wil meer proberen om de mensen in de kerk te redden. De brand is al te ver heen. Er wordt binnen ook niet meer geschreeuwd. Het sissende en knappende geluid van brandend hout en het geloei van de huizenhoge vlammen zijn de enige geluiden.

Sommige mensen huilen zacht, andere bidden, terwijl de vlammen hoger en hoger klimmen, tot ze uiteindelijk de torenspits bereiken, die langzaam onder de hitte bezwijkt en met een donderend lawaai instort. De ooit zo trotse kerk is nu een grote vlammenzee.

Joanna voelt de hitte op haar gezicht en de wanhoop in haar hart omdat ze niets heeft kunnen doen om het onvermijdelijke te voorkomen.